

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA – 4101-05-17/2013

P/13/145

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice

T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30

lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/145 - Oznakowanie dróg publicznych województwa śląskiego
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Kontrolę przeprowadził na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy o NIK ¹ Ryszard Pucek, główny specjalista kp, upoważnienie do kontroli nr 85133 z dnia 29 kwietnia 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1÷2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Mykanowie, ul. Samorządowa 1, 42-233 Mykanów.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Smela, Wójt Gminy Mykanów (dowód: akta kontroli str. 3÷5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie
oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie² działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie w latach 2011 - 2013 (do dnia 30 czerwca).

Negatywną ocenę ogólną uzasadniają stwierdzone nieprawidłowości dotyczące:

1. Nieprzeprowadzenia w latach 2011 - 2012 wymaganych ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane³ okresowych kontroli (raz w roku i co najmniej raz na pięć lat) zarządzanych dróg gminnych oraz nieobjęcie znajdujących się w ciągach tych dróg obiektów mostowych kontrolami okresowymi (raz na pięć lat) wymaganymi ww. ustawą,
2. Niewykonywania w latach 2011 - 2012 udokumentowanych kontroli stanu zarządzanych dróg (w tym ich oznakowania), określonych w ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych⁴.
3. Prowadzenia i aktualizowania w badanym okresie ewidencji dróg z naruszeniem przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 lutego 2005 r. w sprawie sposobu numeracji i ewidencji dróg publicznych, obiektów mostowych, tuneli, przepustów i promów oraz rejestru numerów nadanych drogom, obiektom mostowym i tunelom⁵.
4. Niedokonania terminowej (do 31 grudnia 2010 r.) wymiany ok. 15 % stosowanego oznakowania pionowego dróg gminnych, niespełniającego wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach⁶, Nieprzestrzegania, w przypadku 14,6 % wybranych losowo do badania znaków pionowych oraz na siedmiu (100%) wybranych losowo do badania odcinkach dróg m.in. w obrębie łuków drogowych, niebezpiecznych zakrętów oraz skrzyżowań, zasad

¹ Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm., dalej zwana ustawą o NIK

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 ze zm., zwana dalej „ustawą Prawo budowlane”.

⁴ Dz. U. z 2013 r. poz. 260, ze zm., zwana dalej „ustawą o drogach”.

⁵ Dz. U. . Nr 67, poz. 582, zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie ewidencji dróg ”

⁶ Dz. U. Nr 220, poz. 2181 ze zm., zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych dla znaków drogowych”.

stosowania znaków pionowych określonych w rozporządzeniu w sprawie warunków technicznych dla znaków drogowych i urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego,

5. Wprowadzenia nowego oznakowania pionowego jednej drogi bez zatwierdzenia projektu organizacji ruchu przez organ zarządzający ruchem, czym naruszono przepisy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem⁷.
6. Brak rzetelnego nadzoru Wójta nad realizacją przez komórki i pracowników Urzędu zadań zarządcy dróg gminnych, co sprzyjało występowaniu licznych nieprawidłowości, w tym również w zakresie oznakowania dróg.

NIK zwraca uwagę, że brak ustalonej stałej organizacji ruchu dla 99,3% dróg gminnych oraz brak bieżącej aktualizacji książek dróg, powodowało, że Wójt nie dysponował podstawowymi informacjami o organizacji ruchu na zarządzanych drogach. W ocenie NIK, stwierdzony stan mógł wpływać na obniżenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, korzystających z dróg gminnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Tworzenie warunków do wykonywania zadań związanych z zapewnieniem właściwego stanu oznakowania dróg

1.1. Wewnętrzne uregulowania spraw objętych kontrolą

Opis stanu
faktycznego

Zadania zarządzania siecią dróg przypisane w Regulaminie organizacyjnym⁸ Urzędu Referatowi Gospodarki Komunalnej i Zamówień Publicznych⁹, sformułowane były ogólnie i dotyczyły w szczególności: budowy, modernizacji, ochrony i oznakowania dróg; usuwania zadrzewień; zarządzania drogami; określenia szczególnego korzystania z dróg, w tym wykorzystywania pasów drogowych na cele niekomunikacyjne.

W regulaminie, który do czasu kontroli NIK nie był zmieniany, nie ujęto m.in. zadań zarządcy drogi określonych w art. 20 ustawy o drogach, dotyczących: prowadzenia ewidencji dróg; przeprowadzania okresowych kontroli stanu dróg i drogowych obiektów inżynierskich, ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na stan bezpieczeństwa ruchu drogowego; wykonywania robót interwencyjnych, utrzymaniowych i zabezpieczających. W regulaminie nie były również uwzględnione obowiązki zarządcy drogi wynikające z ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym¹⁰ oraz przepisów wykonawczych do tej ustawy.

(Dowód, akta kontroli str. 23, 67)

1.2. Opracowane i wdrożone procedury realizacji zadań objętych kontrolą

W Urzędzie nie zostały określone procedury realizacji zadań zarządcy drogi dotyczących m.in.: wykonywania kontroli stanu dróg, wprowadzania nowej organizacji ruchu, a także wydawania zezwoleń na zajęcie pasa drogowego. Wójt wyjaśnił, że zadania są realizowane bieżąco bez uregulowań na piśmie, a zezwolenia na zajęcia pasa drogowego są wydawane na podstawie obowiązujących przepisów.

(dowód, akta kontroli str. 68)

⁷ Dz. U. Nr 177, poz. 1729, zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie warunków zarządzania ruchem na drogach”.

⁸ § 27 Regulaminu organizacyjnego, wprowadzonego zarządzeniem nr 55/2005 Wójta Gminy Mykanów z dnia 21 października 2005 r.

⁹ Zwany dalej „Referatem GK”

¹⁰ Dz. U. z 2012, poz. 1137, ze zm.

NIK mając na uwadze stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości, przedstawione w dalszej części wystąpienia, nie podziela stanowiska Wójta, że zadania zarządzania siecią dróg są realizowane bieżąco.

W latach 2011-2013 (do 5 lipca) Wójt nie wydawał zezwoleń na umieszczenie reklam w pasie drogowym dróg gminnych. W trakcie oględzin losowo wybranych dróg gminnych nie stwierdzono reklam w ich pasie drogowym.

(dowód, akta kontroli str. 60÷63, 144÷152)

1.3. Przygotowanie pracowników do realizacji zadań objętych kontrolą

Zadania określone w Regulaminie organizacyjnym Urzędu dla Referatu GK (pomijające zadania zarządcy drogi określone w ustawie Prawo o ruchu drogowym oraz w art. 20 ustawy o drogach) przypisane zostały do zakresu obowiązków inspektora ds. gospodarki komunalnej i inwestycji M.K.), który realizował również inne zadania niezwiązane z zarządzaniem drogami.

(dowód, akta kontroli str. 52÷58)

Wójt i Sekretarz Gminy wyjaśnili, że pomimo nieujęcia wszystkich zadań dotyczących zarządzania drogami gminnymi w zakresie obowiązków pracownika, są one na bieżąco realizowane przez inspektora ds. gospodarki komunalnej i inwestycji gminnych, który jest zobowiązany do bieżącego śledzenia zmian odpowiednich przepisów.

(dowód, akta kontroli str. 67)

Osoby, którym powierzono realizację zadań i zastępstwo w tym zakresie, posiadały wykształcenie wyższe o kierunku budownictwo, w specjalnościach nie dotyczących drogownictwa. Dodatkowo jedna osoba (W.U.) posiadała uprawnienia do pełnienia samodzielnych funkcji w budownictwie (projektanta oraz kierownika budowy i robót w specjalności architektonicznej).

W badanym okresie tylko jedna z ww. osób (M.K.) uczestniczyła w szkoleniu dotyczącym zarządzania pasem drogowym.

(dowód, akta kontroli str. 59)

1.4. Dane o sieci zarządzanych dróg publicznych

Na dzień 31 grudnia 2012 r., Wójt zarządzał 137 publicznymi drogami gminnymi o łącznej długości 131,8 km (w 52,4% o nawierzchni utwardzonej).

Informacje o zarządzanej sieci dróg publicznych za lata 2011-2012 Urząd przysyłał terminowo do Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. Przekazane dane były zgodne z ujętymi w ewidencji dróg.

(dowód, akta kontroli str. 115-120)

W badanym okresie Wójt nie przyjmował w zarząd lub administrowanie dróg innego zarządcy.

(dowód, akta kontroli str. 113)

Według informacji Komendy Miejskiej Policji w Częstochowie¹¹ na drogach gminnych i powiatowych (przebiegających przez teren Gminy) doszło w 2011 r. do 57 zdarzeń drogowych w tym 15 wypadków drogowych, w których zginęła jedna osoba, a 19 zostało rannych. W 2012 r. miało miejsce 67 zdarzeń drogowych, w tym 13 wypadków, w których zginęła jedna osoba, a 15 osób zostało rannych, a w okresie 5 m-cy 2013 r. doszło

---

¹¹ Zwanej dalej „KMP”.

do 26 zdarzeń, w tym czterech wypadków, w których obrażenia poniosło dziewięć osób. Zaistniałe zdarzenia drogowe nie miały związku z oznakowaniem dróg.

(dowód, akta kontroli str. 50÷51)

1.5. Prowadzenie wymaganej dokumentacji zarządzanych dróg

Urząd prowadził ewidencję dróg w formie elektronicznej przy wykorzystaniu programu komputerowego EwiMax3.1¹². Ewidencja, zgodnie z wzorem określonym w rozporządzeniu w sprawie ewidencji dróg, obejmowała: książki drogi, dziennik objazdu, książki obiektów mostowych i wykazy obiektów mostowych. Dane zaprowadzonej w listopadzie 2009 r. ewidencji, dotyczące oznakowania, nie były aktualizowane do czasu kontroli NIK (do maja 2013 r.)

(dowód, akta kontroli str. 119-121, 196-206)

Pięć obiektów mostowych znajdujących się w ciągach dróg gminnych nie miało nadanych jednolitych numerów inwentarzowych (JNI).

(dowód, akta kontroli str. 72-110, 120)

Wójt wyjaśniał, że Urząd nie posiada zatwierdzonych przez Starostę Częstochowskiego projektów organizacji ruchu¹³ dla zarządzanych 137 dróg. Stwierdził, że nie opracowywano POR z uwagi na ograniczone środki finansowe Gminy, a nowe znaki są ustawiane na drogach w sytuacjach zniszczenia lub kradzieży istniejących.

Zgodnie z informacją Dyrektora Powiatowego Zarządu Dróg w Częstochowie¹⁴ z 7 czerwca 2013 r., Wójt Gminy Mykanów posiadał jeden zatwierdzony POR obejmujący organizację ruchu ul. Polnej w miejscowości Jamno i Grabówka Cykarzewska¹⁵.

(dowód: akta kontroli str. 48, 70)

1.6. Kontrola zarządcza obejmująca czynności związane z oznakowaniem zarządzanych dróg

Zarządzeniem nr 66/10 z 31 grudnia 2010 r. Wójt określił zasady prowadzenia kontroli zarządczej w Urzędzie Gminy Mykanów i w jednostkach organizacyjnych Gminy oraz zasady jej koordynacji. Szczególnych uregulowań dotyczących zarządzania drogami w zasadach tych nie określono.

(dowód, akta kontroli str. 159-173)

W latach 2011-2013 (do 5 lipca) realizacja zadań i obowiązków związanych z oznakowaniem dróg, nałożonych na Referat GK i jego pracowników, nie była objęta kontrolą wewnętrzną ani audytem wewnętrznym. Nie była ona objęta również kontrolą zarządczą. Przeprowadzenie kontroli bezpieczeństwa dróg gminnych założono w planie kontroli zarządczej na sierpień 2013 r.

(dowód, akta kontroli str. 129-131)

Kontrolę funkcjonalną w badanym zakresie sprawowała Kierownik Referatu GK. Według wyjaśnień Wójta, formę sprawowania kontroli zarządczej w zakresie oznakowania dróg w badanym okresie były narady powołanego Zespołu Koordynacyjno-Doradczego, w trakcie których jest m.in. omawiana realizacja zadań w zakresie zarządzania drogami.

(dowód, akta kontroli str. 68, 129)

¹² Na podstawie licencji z dnia 7 grudnia 2009 r. wydanej przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „MAXDROGI” Longin Karczewski z Bielska-Białej.

¹³ Zwanych dalej „POR”.

¹⁴ Działającego z upoważnienia Starosty Częstochowskiego, zwanego dalej „PZD”.

¹⁵ Postanowienie nr PZD.5420.2.s.2013 z dnia 11 lutego 2013 r.

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie tworzenia warunków do wykonywania zadań związanych z zapewnieniem właściwego stanu oznakowania dróg stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Do czerwca 2013 r. nie prowadzono dziennika objazdu dróg, czym naruszono § 9 ust. 1 pkt 2 i § 11 rozporządzenia w sprawie ewidencji dróg. Wójt wyjaśnił, że dziennik objazdu dróg nie został założony przez niedopatrzenie, gdyż inspektor ds. gospodarki komunalnej i inwestycji, któremu powierzono zadania zarządzania drogami, realizuje także inne obowiązki, a ograniczone środki finansowe w budżecie gminy nie pozwalają na zatrudnienie kolejnej osoby w referacie.

2. Dane w książkach dróg nie były bieżąco aktualizowane, czym naruszono § 16 rozporządzenia w sprawie ewidencji dróg, zgodnie z którym aktualizacji ewidencji (w tym książek dróg) dokonuje się na bieżąco, nie później niż do końca pierwszego kwartału każdego roku kalendarzowego za rok kalendarzowy bezpośrednio poprzedzający.

Stwierdzono rozbieżności w zapisach w książkach dróg w stosunku do stanu faktycznego oznakowania dróg, które dotyczyły:

- drogi G000062 (miejscowość Nowy Kocin) – w ciągu ulicy Młodości ustawiony był znak A-7 (ustęp pierwszeństwa), który nie był ujęty w książce drogi,
- drogi G000042 (miejscowość Stary Cykarzew) – na drodze nie było dwóch znaków A-7 i znaku A-6C (skrzyżowanie z drogą podporządkowaną występującą po lewej stronie) ujętych w książce drogi. Natomiast na drodze znajdowały się, nie ujęte w książce drogi, dwa znaki B-20 (stop), dwa znaki A-10 (przejazd kolejowy bez zapór) oraz dwa słupki wskaźnikowe (typ G-1),
- drogi G000089 (miejscowość Wierzchowisko) – na drodze ustawiony był jeden znak A-7 (przed skrzyżowaniem z drogą 1036S), który nie był ujęty w książce drogi.
- drogi G000034 (miejscowość Mykanów) - na drodze był ustawiony jeden znak A-7 (przed skrzyżowaniem z ul. Wesołą), który nie był ujęty w książce drogi.

(dowód, akta kontroli str. 119-121, 144-154, 196-206)

Ponadto prowadzone w formie elektronicznej książki dróg nie zawierały żadnych wpisów w rozdziałach I (osoba upoważniona do dokonywania wpisów), II (wykaz opracowań projektowych) i V (wykaz protokołów kontroli okresowych stanu technicznego i wartości użytkowej odcinka drogi).

Odpowiedzialny za prowadzenie ewidencji dróg Inspektor w Referacie GK wyjaśnił, że brak aktualizacji danych w ewidencji wynika m.in. z wykonywania przez niego również innych obowiązków służbowych oraz z braku istotnych zmian w organizacji ruchu na drogach gminnych, w okresie od założenia książek dróg do czasu kontroli NIK. Nie potrafił wyjaśnić przyczyn rozbieżności między istniejącym oznakowaniem dróg, a zapisami ewidencji dróg. Stwierdził ponadto, że nie wie, czy ewidencja dróg gminnych zawierała wszystkie znaki drogowe istniejące na drogach w czasie jej opracowywania.

(dowód, akta kontroli str. 153, 195)

3. Dla znajdujących się w ciągu dróg gminnych 5 obiektów mostowych (100%) nie ustalono numerów ewidencyjnych (JNI). Zgodnie z § 6 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie ewidencji dróg do zarządcy drogi należy ustalenie numeru ewidencyjnego dla obiektów mostowych. Natomiast w myśl art. 10 ust. 9 ustawy o drogach publicznych JNI nadaje, na podstawie zgłoszeń zarządcy drogi, Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad.

Wójt wyjaśnił, że przez niedopatrzenie nie wystąpiono o nadanie JNI zarządzanym mostom.

(dowód, akta kontroli str. 69-70, 72-110, 153)

4. Pomimo wprowadzenia przez Wójta odpowiednich procedur, wskazujących na podjęcie działań w celu stworzenia w Urzędzie systemu kontroli zarządczej, w zakresie spraw objętych kontrolą NIK, system ten, w badanym okresie okazał się być nieskuteczny i nieefektywny podobnie jak podejmowane w tym przedmiocie działania. Wskazują na to ujawnione w trakcie kontroli liczne nieprawidłowości, omówione w wystąpieniu, w zakresie zarządzania ruchem na drogach. Zdaniem NIK ogólne określenia zadań komórek organizacyjnych w Regulaminie Organizacyjnym i obowiązków pracowników w zakresach czynności, dotyczących m.in. oznakowania dróg, oraz nieustalenie w tym zakresie procedur realizacji ww. zadań, a także niewystarczająca kontrola zarządcza i kontrola wewnętrzna wykonywania przez komórki i pracowników zadań oraz obowiązków związanych z oznakowaniem dróg gminnych, mogło być jedną z przyczyn stwierdzonych w kontrolowanym zakresie licznych nieprawidłowości. Zapewnienie funkcjonowania efektywnej i skutecznej kontroli zarządczej należy, zgodnie z art. 69 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁶, do obowiązków Wójta.

(dowód, akta kontroli str. 129-131, 159-173)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Na koniec czerwca 2013 r. Wójt zatwierdzoną organizację ruchu posiadał tylko dla jednej z 137 zarządzanych dróg. W ocenie NIK brak ustalonej organizacji ruchu dla pozostałych dróg gminnych miał związek z stwierdzonymi nieprawidłowościami w oznakowaniu skontrolowanych losowo dróg oraz mógł mieć wpływ na stan bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego korzystających z dróg gminnych.

2. Założenie ewidencji dróg gminnych nastąpiło w listopadzie 2009 r., a zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ewidencji dróg, ewidencja obejmująca m.in. książki dróg winna być założona do 10 maja 2007 r.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Ocena
częstkowa

2. Utrzymanie oznakowania na drogach publicznych przez zarządzających tymi drogami

2.1. Ponoszone wydatki na utrzymanie zarządzanych dróg i ich oznakowania

Opis stanu
faktycznego

Z zaplanowanych na lata 2011 – 2012 środków na zarządzanie drogami w łącznej wys. 3 858,5 tys. zł, wykorzystano 3 588,6 tys. zł (93,0 %), z czego: 1301,6 tys. zł na budowę i przebudowę dróg i obiektów drogowych (w tym 1,9 tys. zł na zakup i utrzymanie oznakowania), 1 918,8 tys. zł na remonty dróg i obiektów drogowych oraz 368,2 tys. zł na bieżące utrzymanie dróg i obiektów mostowych. Na 2013 rok zaplanowano wydatki na drogi w wysokości 2 275,9 tys. zł, z tego 1 808,9 tys. zł na budowę i przebudowę dróg i obiektów drogowych, 220,0 tys. zł na remonty dróg i obiektów drogowych (w tym 5,6 tys. zł na zakup i montaż oznakowania) oraz 247,0 tys. zł na bieżące utrzymanie dróg i obiektów drogowych.

Skarbnik Gminy wyjaśniła, że niewykorzystanie w latach 2011-2012 środków finansowych na budowę, przebudowę i remonty dróg wynikało z niższych cen zaoferowanych przez wykonawców robót. Natomiast nie wykorzystanie zaoszczędzonych środków na zakupy znaków drogowych koniecznych do wymiany, wynikało z przeznaczenia ich na rezerwę na wykonywanie niezaplanowanych napraw dróg spowodowanych zdarzeniami losowymi.

(dowód: akta kontroli str. 29, 189 i 195)

¹⁶ Dz. U z 2013 r., poz. 885 ze zm.

W latach 2011-2013 Gmina nie występowała o środki finansowe ze źródeł zewnętrznych na działania związane z poprawą stanu organizacji ruchu i oznakowania dróg oraz na budowę lub przebudowę dróg.

(dowód: akta kontroli str. 69)

2.2. Stan oznakowania zarządzanych dróg

Na 30 czerwca 2013 r. na drogach gminnych, według ewidencji dróg, znajdowało się 140 pionowych znaków drogowych i urządzeń bezpieczeństwa ruchu. Znaki i urządzenia były zastosowane na 35 drogach gminnych mających nawierzchnię twardą. Na pozostałych drogach gminnych niemających nawierzchni twardej, znaki drogowe nie były stosowane.

W latach objętych kontrolą nie przeprowadzano we współpracy z Policją weryfikacji istniejącego oznakowania i organizacji ruchu na drogach pod kątem ich zgodności z obowiązującymi przepisami.

(dowód, akta kontroli str. 51, 70-71, 156-157)

Spośród stosowanych na drogach gminnych znaków pionowych, według wyjaśnień Inspektora M.K około 85% spełniało wymagania określone w rozporządzeniu w sprawie warunków technicznych dla znaków drogowych.

(dowód, akta kontroli str. 176)

W latach 2011 - 2013 zakupionych zostało przez Urząd łącznie 31 znaków drogowych wraz z montażem, w tym 21 w 2013 r. Ze znaków zakupionych w 2013 r., 10 wykorzystano do wykonania nowego oznakowania przejazdów kolejowych, a 11¹⁷ zastosowano na drodze G000047 w związku z wdrożeniem zatwierdzonego POR.

Zakupy znaków dokonywane były z pominięciem przepisów o zamówieniach publicznych, ponieważ łączna kwota ponoszonych na nie wydatków, nie przekroczyła w roku 14 000 euro. W Urzędzie nie było ustalonych zasad zakupu towarów i usług o wartości poniżej 14.000 euro.

W udzielonym w lutym 2013 r. zamówieniu na dostawę i montaż 11 znaków pionowych (w celu realizacji zatwierdzonego POR), określono wymagania dotyczące ich wielkości i wykonania.

(dowód, akta kontroli str. 133÷143, 144-150 i 156÷157, 174)

W latach 2011-2013 (do 5 lipca) Wójt Gminy Mykanów nie ogłaszał przetargów na realizację robót drogowych, których zakres obejmował instalację nowych bądź wymianę istniejących znaków drogowych. Ogłaszane przetargi dotyczyły częściowych remontów nawierzchni jezdni.

W okresie objętym kontrolą nie ponoszono wydatków na zakup oznakowania wyszczególnionego w § 11 w pkt. 1 - 6 rozporządzenia w sprawie warunków zarządzania ruchem na drogach, tj. m.in. znaków lub urządzeń w związku z robotami lub czynnościami na drodze, znaków informacyjnych oznaczających obiekty usługowe, szlaki turystyczne i rowerowe.

(Dowód akta kontroli str. 133÷143)

W trakcie przeprowadzonych oględzin dróg gminnych stwierdzono, że na odwrotnej stronie tarcz 83 z 87 losowo skontrolowanych znaków pionowych, znajdowały się dane identyfikujące producenta znaku, typ folii odbłaskowej użytej do wykonania lica znaku,

---

¹⁷ Zakup 2 znaków B-5 obejmował również tabliczki.

miesiąc i rok produkcji znaku, tj. informacje wymagane pkt 1.2.2. załącznika nr 1 do rozporządzenia w sprawie warunków technicznych dla znaków drogowych.

(dowód, akta kontroli str. 144-150, 156-157)

2.3. Zgodność oznakowania zarządzanych dróg z ustaloną organizacją ruchu

Z 137 zarządzanych przez Wójta dróg gminnych, według stanu na koniec czerwca 2013 r., zatwierdzoną stałą organizację ruchu posiadała droga G-000047 (ul. Polna). Jej wdrożenie nastąpiło w marcu 2013 r., przed upływem terminu wyznaczonego w decyzji Dyrektora PZD.

Referat GK nie posiadał dowodów o poinformowaniu KMP i PZD z 7 dniowym wyprzedzeniem o terminie wprowadzenia tej organizacji ruchu.

Przeprowadzone oględziny drogi G-000047 wykazały, że organizacja ruchu i znajdujące się na niej oznakowanie było zgodne z zatwierdzonym POR.

(dowód, akta kontroli str. 121÷128, 144-150)

Przeprowadzone oględziny 14 (10,2% dróg gminnych) losowo wybranych dróg wykazały, że na dziewięciu ustawione znaki pionowe były zgodne z zapisami ujętymi w książkach tych dróg (w tablicy nr 10).

Oględziny czterech dróg gminnych, szczególnie uczęszczanych przez dzieci w wieku od 7 do 15 lat¹⁸ (znajdujących się w pobliżu placówek do których uczęszczali dzieci), wykazały, że zostały umieszczone na nich znaki ostrzegawcze A-17. W pobliżu dwóch placówek ustawione były również znaki B-33 ograniczające prędkość do 30 km/h oraz progi zwalniające. Stosowane oznakowanie było czytelne (poza jednym przypadkiem). Czytelne i widoczne było również oznakowanie trzech poddanych oględzinom odcinków dróg¹⁹ w pobliżu przejazdów kolejowych. Żaden z poddanych oględzinom odcinków dróg gminnych przy placówkach do których uczęszczali dzieci i przy przejazdach kolejowych, nie posiadał zatwierdzonego POR.

(Dowód, akta kontroli str. 144-150)

2.4. Przestrzeganie wybranych warunków technicznych stosowania oznakowania pionowego i poziomego dróg

Oględziny losowo wybranych 89 znaków pionowych i urządzeń bezpieczeństwa ruchu (63,6% stosowanych) ustawionych na drogach gminnych, w zakresie przestrzegania wybranych warunków technicznych ich lokalizacji, określonych przepisami rozporządzenia w sprawie warunków technicznych dla znaków drogowych²⁰, w przypadku 76 znaków (85%) nie wykazały nieprawidłowości.

(dowód, akta kontroli str. 144-157)

W badanych latach na drogach gminnych nie stosowano znaków drogowych poziomych (linii segregujących, rozgraniczających, przejść dla pieszych, przejazdów dla rowerzystów). Inspektor M.K. uzasadnił brak takiego oznakowania szerokością jezdni dróg gminnych nie przekraczającą 5,5 m i małym natężeniem ruchu. Wójt nie występował do Starosty o wydanie decyzji w sprawie ograniczonego stosowania oznakowania poziomego na drogach gminnych.

(dowód, akta kontroli str. 154, 195)

¹⁸ Przy szkołach: ul. Armii Ludowej w Borownie, ul. Szkolnej w Cykarkowie Starym, ul. Długiej w Wierzchowisku, ul. Szkolnej w Czarnym Lesie.

¹⁹ Droga G-000042 Stary Cykarków; droga nr G-000035 Mykanów, droga nr G-000023 Radostków

²⁰ M.in. wysokości umieszczenia tarczy znaku w stosunku do jezdni, umieszczenia znaku w stosunku do osi drogi, odległości tarczy znaku od korony drogi, odległości znaków ostrzegawczych od miejsc na drodze wymagających szczególnej ostrożności oraz odbłaskowości i widoczności.

Wyniki oględzin losowo wybranych odcinków dróg gminnych wykazały, że na czterech łukach poziomych (o promieniu mniejszym od 450 m) i na jednym niebezpiecznym zakręcie (o kącie zwrotu 90°) nie było słupków prowadzących, znaków ostrzegawczych lub innych urządzeń bezpieczeństwa ruchu, a na pięciu skrzyżowaniach dróg gminnych z innymi drogami gminnymi (o nawierzchni twardej) lub powiatowymi, nie było oznakowania ustalającego organizację ruchu na tych skrzyżowaniach. Na jednej drodze mającej uszkodzoną nawierzchnię na całej szerokości, nie było znaków ostrzegających o tym zagrożeniu.

(dowód, akta kontroli str. 144-150)

Brak dostatecznego oznakowania dróg gminnych na skrzyżowaniach, potwierdzały zapisy opracowanego w listopadzie 2012 r.²¹ i wdrożonego w marcu 2013 r. projektu organizacji ruchu drogi G-000047, dotyczącego wprowadzenia zakazu wjazdu na drogę pojazdów ciężarowych. Przewidziano w nim bowiem, oprócz lokalizacji ośmiu nowych znaków pionowych (i tabliczek) wynikających ze zmiany organizacji ruchu²², również konieczność uzupełnienia istniejącego oznakowania (obejmującego pięć znaków²³) o brakujące siedem znaków pionowych²⁴, wskazujących kierującym pojazdami rzeczywisty przebieg drogi z pierwszeństwem na skrzyżowaniach.

(dowód, akta kontroli str. 121÷128)

2.5. Przestrzeganie wybranych warunków technicznych stosowania sygnalizacji świetlnej i urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego

W ciągach dróg gminnych Gminy Mykanów nie występowała sygnalizacja świetlna.

Oględziny jedynej drogi gminnej na której były dwa urządzenia bezpieczeństwa (w postaci urządzeń optycznego prowadzenia ruchu), wykazały że ich usytuowanie nie spełniało wymogów rozporządzenia w sprawie warunków technicznych dla znaków drogowych.

(Dowód, akta kontroli str. 144)

2.6. Oznakowanie prowadzonych na drogach i w pasie drogowym robót budowlanych

Wykonawcy robót drogowych przeprowadzonych w latach 2011 – 2013 (I półrocze) uzyskiwali wymagane przepisami zezwolenia Wójta na zajęcie pasa drogowego. W Specyfikacjach Istotnych Warunków Zamówienia, dotyczących realizacji ww. zadań nie wymagano natomiast od wykonawców opracowywania POR na czas prowadzenia ww. robót i ich zatwierdzenia przez organ zarządzający ruchem. Inspektor M.K. wyjaśniał, że zakres, charakter i czas robót drogowych, a także małe natężenie ruchu lokalnego, w jego ocenie nie nakładało obowiązku opracowania takich POR. Stwierdził, że przy przekazywaniu placu budowy zwracano wykonawcom uwagę na konieczność oznakowania miejsc prowadzenia robót.

(Dowód, akta kontroli str. 154)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie utrzymania oznakowania stwierdzono następujące nieprawidłowości:

²¹ Projekt opracowany przez „PROJKONS” Zakład Usługowo-Handlowy Brymora Jarosław z siedzibą w Częstochowie.

²² Dwóch znaków B-5 (zakaz wjazdu samochodów ciężarowych) i czterech znaków F-6 (znak uprzedzający umieszczony przed skrzyżowaniem) oraz dwóch tabliczek „nie dotyczy dojazdu do pól”.

²³ Dwóch znaków A-7 (ustąp pierwszeństwa), znaków A-1 i A-2 (niebezpieczny zakręt odpowiednio w prawo i lewo) oraz U-3d (tablica prowadząca ciągle).

²⁴ Czterech znaków D -1 (droga z pierwszeństwem), jednego A-7 (ustąp pierwszeństwa) i trzech T-6a i T-6c (tabliczka wskazująca rzeczywisty przebieg drogi z pierwszeństwem przez skrzyżowanie lub układ dróg podporządkowanych).

1. Na drogach gminnych stosowane było oznakowanie pionowe niespełniające wymagań rozporządzenia w sprawie warunków technicznych dla znaków drogowych. Stwierdzono bowiem, że cztery z 89 (4,5%) dobranych losowo do badania znaków pionowych nie spełniały wymagań w zakresie widoczności, czytelności i odbłaskowości. Nadto Inspektor M.K. w wyjaśnieniach wskazał, że ok. 15 % zlokalizowanego na drogach gminnych oznakowania nie spełnia warunków technicznych ww. rozporządzenia. Stanowiło to naruszenie przepisów § 2 ust. 2 ww. rozporządzenia, które nałożyły na zarządców dróg obowiązek wymiany takich znaków do 31 grudnia 2010 r. Inspektor M.K. wyjaśnił, że powyższe jest spowodowane brakiem środków finansowych.

(Dowód, akta kontroli str. 140-151, 154)

2. W 2013 na jednej z dróg gminnych (G000023) wprowadzone zostały zmiany organizacji ruchu, poprzez umieszczenie 2 znaków B-20 i słupków wskaźnikowych, bez opracowania POR i uzyskania stosownego zatwierdzenia przez organ zarządzający ruchem na drogach gminnych, co stanowiło naruszenie § 4 ust. 1 w zw. § 1 ust. 2 pkt 1 lit. b) rozporządzenia w sprawie warunków zarządzania ruchem na drogach.

(Dowód, akta kontroli str. 140-151)

Odpowiedzialny za zarządzanie siecią dróg Inspektor M.K. wyjaśnił, że w przypadku przejazdu kolejowego w Radostkowie zastosowano w lutym 2013 r. nowe znaki drogowe w związku z interwencją PKP SA.

(Dowód, akta kontroli str. 195)

NIK zauważa, że podniesiona przez Inspektora M.K. okoliczność nie uprawniała zarządcy drogi do nieprzestrzegania przepisów rozporządzenia w sprawie warunków zarządzania ruchem na drogach, stanowiących (§ 4 ust. 1), że wprowadzanie zmian organizacji ruchu na drogach istniejących, może być dokonywane wyłącznie w oparciu o POR zatwierdzony przez organ zarządzający ruchem.

3. Na odcinkach siedmiu dróg gminnych poddanych oględzinom²⁵ nie zastosowano znaków pionowych i urządzeń bezpieczeństwa ruchu określających organizację ruchu lub uprzedzających uczestników ruchu drogowego o występujących zagrożeniach dla bezpieczeństwa ruchu, co stanowiło naruszenie przepisów rozporządzenia w sprawie warunków technicznych dla znaków drogowych. W szczególności na:

- występujących w ciągu dróg²⁶ czterech pojedynczych lub wielokrotnych łukach poziomych (o promieniu mniejszym od 450 m) oraz na jednym niebezpiecznym zakręcie (o kącie zwrotu 90°)²⁷ nie było słupków i tablic prowadzących oraz znaków ostrzegających. Zgodnie z pkt 2.1. załącznika Nr 4 do ww. rozporządzenia na całych ciągach łuków, o promieniu mniejszym niż 450 m, znajdujących się na drogach gminnych stosuje się słupki prowadzące. Natomiast zgodnie z pkt 2.3. ww. załącznika na szczególnie niebezpiecznych łukach poziomych (o dużym kącie zwrotu), których geometria może być zaskoczeniem dla kierujących, stosować należy tablice prowadzące w celu uprzedzenia kierującego pojazdem o koniecznej zmianie kierunku jazdy,
- na czterech poddanych oględzinom drogach gminnych²⁸ o nawierzchni twardej, na skrzyżowaniach ich z innymi drogami gminnymi o takiej samej nawierzchni lub z drogami powiatowymi, brak było oznakowania określającego organizację ruchu na tych

²⁵ Oględziny przeprowadzone w ramach punktów 2.3 i 2.4.

²⁶ Droga nr G000067 w miejscowości Grabowa; droga G000042 w miejscowości Stary Cyklarzew; droga G000044 w miejscowości Grabówka; droga G000023 w miejscowości Radostków.

²⁷ Droga nr G000067 w miejscowości Grabowa.

²⁸ Na drodze G000062 w miejscowości Nowy Kocin (skrzyżowanie z drogą powiatową nr 1008S), na drodze G000095 w miejscowości Wierchowisko (skrzyżowanie z drogą G000092), na drodze G000081 w miejscowości Borowno (skrzyżowanie z drogami G000079 i G000082), na drodze G-000044 przed skrzyżowaniem z drogą powiatową nr 1001S.

skrzyżowaniach (wskazującego na przebieg drogi z pierwszeństwem) co stwarzało zagrożenia dla bezpieczeństwa ruchu. Zgodnie z pkt. 2.2.5 i 2.2.6. załącznika nr 1 do ww. rozporządzenia, w zależności od rodzaju skrzyżowania dróg, stosuje się znaki ostrzegawcze A-5 (gdy żadnej z dróg nie nadano pierwszeństwa) lub znaki A-6a, A-6b, A-6c (jeżeli jednej z dróg nadano pierwszeństwo).

- na jednym odcinku drogi gminnej G000067, na którym na całej szerokości i na długości 30 m występowały uszkodzenia nawierzchni jezdni (dziury), wymagające zachowania przez kierujących wzmożonej ostrożności, nie były stosowane znaki pionowe ostrzegające o niebezpieczeństwie.

Odpowiedzialny za zarządzanie siecią dróg Inspektor M.K. stwierdzał, że taką organizację ruchu zastał przychodząc do pracy w Urzędzie. Wyjaśnił, że brak oznakowania łuków, niebezpiecznych zakrętów, skrzyżowań i odcinków o złym stanie nawierzchni wynika z tego, że drogi te z zasady służą do ruchu lokalnego i nie występowały na nich zdarzenia drogowe oraz nie było interwencji w sprawie ich dodatkowego oznakowania.

(Dowód, akta kontroli str. 140-151,194-195)

4. Na drogach gminnych stosowano znaki pionowe i urządzenia bezpieczeństwa ruchu, niespełniające wymagań rozporządzenia w sprawie warunków technicznych dla znaków drogowych lub w sposób niezgodny z tymi wymaganiami. Oględziny 22 dróg gminnych²⁹ wykazały nieprawidłowości w 13 przypadkach znaków i urządzeń bezpieczeństwa. I tak, na drodze:

- G000067 (miejscowość Grabowa) – przed skrzyżowaniem z drogą powiatową 1001S nie było znaku A-7 (ustęp pierwszeństwa). W jego miejscu był tylko słupek (bez tarczy). Ponadto w 1,297 km drogi znajdowały się 2 tablice prowadzące U-3, o ograniczonej widoczności dla kierujących pojazdami, gdyż jedna odwrócona była tyłem do osi jezdni, a druga znajdowała się w przydrożnym rowie.
- G000041 (miejscowość Stary Cykierzew) – dwa znaki A-7 nie miały folii odblaskowej. Barwy na tarczach znaków były wyblakłe. Słupek jednego z tych znaków był odchylony od pionu w kierunku przydrożnego rowu.
- G000042 (miejscowość Stary Cykierzew) – tarcza znaku A-17 (dzieci) była skorodowana, a słupek znaku odchylony od pionu w kierunku przydrożnego rowu,
- G000012 (miejscowość Czarny Las – tarcza znaku A-7 (ustęp pierwszeństwa) poprzedzającego znak B-20 (stop) przed skrzyżowaniem z drogą powiatową na skutek przesłonięcia zielenią (gałęziami drzew) była mało widoczna, a znak B-33 (ograniczenie prędkości) umieszczony był na wysokości 1 m w stosunku do powierzchni jezdni.

Powyższe nieprawidłowości wynikały z naruszenia następujących warunków umieszczania i stosowania znaków drogowych wynikających z rozporządzenia w sprawie warunków technicznych dla znaków drogowych: załącznika nr 4 (pkt.2.3.2.) stosownie do którego tablice prowadzące umieszcza się licem do osi jezdni (z odchyleniem 5-10° w zależności od promienia łuku) na wysokości 0,9 - 1,5 m w stosunku do płaszczyzny jezdni, a także załącznika nr 1 (pkt. 1.2.2., 1.3.1 i 1.5.2.), zgodnie z którym lico znaku pionowego winno być odblaskowe i spełniać wymagania w zakresie barwy, a jego tarcza winna być odchylona w poziomie od linii prostopadłej od osi jezdni o ok. 5° (w kierunku jezdni). Znaki powinny być widoczne, a dolna krawędź znaku umieszczona na wysokości nie mniejszej niż 2,0 m nad jezdnią.

- G-000021 (miejscowość Przedkocin) – pod znakiem A-30 nie było tabliczki określającej niebezpieczeństwo, o którym znak ostrzega. Tarcza znaku była nieodblaskowa,

²⁹ Oględziny przeprowadzone w ramach punktów 2.3, 2.4 i 2.5.

a jej barwy były wyblakłe. Zgodnie z pkt 2.2.32. załącznika nr 1 do ww. rozporządzenia, znak ten stosuje się zawsze łącznie z tabliczką wskazującą, za pomocą symbolu lub (oraz) napisu, rodzaj niebezpieczeństwa, o którym ostrzega znak. Naruszono również ww. normy dotyczące barwy i odbłaskowości.

- G000023 (miejscowość Radostków) - znaki A-7 przed skrzyżowaniem z drogą wojewódzką były ustawione 80 i 100 m (przed znakami B-20), a przed skrzyżowaniem z drogą powiatową 60 m. Zgodnie z załącznikiem nr 1 (pkt 2.2.8) do ww. rozporządzenia, znaki A-7 należy umieszczać możliwie blisko skrzyżowania i nie dalej niż 50 m na drogach o dopuszczalnej prędkości powyżej 60 km/h i 25 m na drogach pozostałych.
- G000023 (miejscowość Radostków) – krawędzie trzech słupków wskaźnikowych zlokalizowanych przed przejazdem kolejowym były w odległości mniejszej niż 0,5 m od krawędzi jezdni (znajdowały się w skrajni drogi). Zgodnie z załącznikiem nr 1 do ww. rozporządzenia odległość znaku (skrajnego punktu tarczy) od krawędzi jezdni powinna być nie mniejsza niż 0,5 m.
- G000017 (miejscowość Kuźnica Kiedrzyńska) – przed znakiem B-20 znajdował się słupek metalowy na którym nie było tarczy znaku drogowego (A-7).

(Dowód, akta kontroli str. 153)

5. Nie dopełniono obowiązku uprzedniego zawiadomienia organu zarządzającego ruchem oraz właściwego komendanta Policji o terminie wprowadzenia w marcu 2013 r. nowej organizacji ruchu na drodze gminnej G-000047, dotyczącej wprowadzenia zakazu wjazdu na drogę pojazdów ciężarowych. Stanowiło to naruszenie przepisów § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków zarządzania ruchem na drogach, zgodnie z którym jednostka wprowadzająca organizację ruchu, zawiadamia organ zarządzający ruchem oraz właściwego komendanta Policji o terminie jej wprowadzenia, co najmniej na 7 dni przed dniem wprowadzenia organizacji ruchu. W sporządzonym w dniu 12 marca 2013 r. protokole końcowego odbioru robót, odbioru oznakowania dokonali przedstawiciel Wykonawcy i Inspektor M.K.

(Dowód, akta kontroli str. 140-141)

Odpowiedzialny za zarządzanie siecią dróg gminnych Inspektor M.K. wyjaśnił, że nie dokonywał zgłoszenia pisemnego oraz, że nie jest w stanie podać w jaki sposób powiadomił o wprowadzonej zmianie Starostę Częstochowskiego. Stwierdził, że prawdopodobnie informację taką podał w trakcie rozmowy telefonicznej przeprowadzonej z przedstawicielem PZD.

(dowód, akta kontroli str. 195)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Mając na uwadze nie stosowanie na drogach gminnych Gminy Mykanów żadnego oznakowania poziomego, NIK zwraca uwagę, że obowiązujące w tym zakresie przepisy (pkt 1.2. załącznika nr 2 do rozporządzenia w sprawie warunków technicznych dla znaków drogowych) zalecają jego stosowanie na drogach gminnych, gdyż oznakowanie to zwiększa bezpieczeństwa uczestników ruchu, usprawnia ruch pojazdów i ułatwia korzystania z dróg. Oznakowanie to umożliwia również przekazywanie kierującym pojazdami informacji o przyjętym sposobie prowadzenia ruchu, nawet tam, gdzie zastosowanie innego rodzaju oznakowania jest niewystarczające lub niemożliwe. Zakres tego oznakowania może być ograniczany do miejsc niebezpiecznych przez organ zarządzający ruchem.

**Ocena
częstkowa**

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

Opis stanu
faktycznego

3.Nadzór zarządców dróg nad oznakowaniem zarządzanych dróg

3.1. Przeglądy i kontrole stanu technicznego oznakowania sieci zarządzanych dróg

W Urzędzie nie była opracowana procedura bieżącego reagowania na występujące nieprawidłowości w oznakowaniu dróg. Inspektor M.K. wyjaśnił, że sprawdzania prawidłowości oznakowania dróg dokonuje na bieżąco, podczas codziennych objazdów dróg.

(dowód, akta kontroli str. 154)

W Urzędzie nie było dokumentów potwierdzających przeprowadzanie w latach 2011-2012 kontroli stanu zarządzanych dróg na podstawie art. 20 pkt. 10 ustawy o drogach. W Urzędzie nie było również określonych procedur wykonywania tych kontroli.

(dowód, akta kontroli str. 70)

W okresie objętym kontrolą nie przeprowadzano okresowych kontroli dróg gminnych, wymaganych ustawą Prawo budowlane.

W przypadku natomiast 5 obiektów mostowych znajdujących się w ciągu dróg gminnych były one objęte kontrolami corocznymi, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo budowlane, a kontrole przeprowadziła osoba posiadająca stosowne uprawnienia. Przedmiotowe obiekty mostowe nie były poddawane przeglądom 5-cio letnim wymagany ustawą Prawo budowlane.

(dowód, akta kontroli str. 72÷111)

3.2. Kontrole zewnętrzne oznakowania sieci zarządzanych dróg

W okresie od 1 stycznia 2011 r. do 21 czerwca 2013 r. zagadnienia zarządzania drogami, w szczególności dotyczące prawidłowości zastosowania i wykonania oznakowania tych dróg w Gminie Mykanów, nie były przedmiotem kontroli zewnętrznych.

(dowód, akta kontroli str. 155)

Według informacji Dyrektora PZD w Częstochowie, w okresie objętym kontrolą Starosta nie dokonywał przeglądów oznakowania dróg gminnych w Gminie Mykanów, o których mowa w § 12 ust. 5 rozporządzenia w sprawie warunków zarządzania ruchem na drogach ani nie uczestniczył w takich przeglądach.

(dowód, akta kontroli str. 48)

Organizacja ruchu na drogach gminy Mykanów nie była przedmiotem ocen organu nadzorującego zarządzanie ruchem na drogach (Wojewody Śląskiego). Nie wystąpiły przypadki podjęcia przez Wojewodę rozstrzygnięć w sprawach spornych dotyczących istniejącej lub projektowanej organizacji ruchu.

(dowód, akta kontroli str. 155)

3.3. Rozpatrywanie skarg i wniosków w zakresie spraw objętych kontrolą

W okresie objętym kontrolą, do dnia 31 maja 2013 r. do Urzędu nie wpłynęły skargi lub wnioski dotyczące złego stanu nawierzchni lub oznakowania dróg.

W ww. okresie wniosków w sprawie poprawy lub zmiany oznakowania dróg gminnych i organizacji ruchu na tych drogach nie zgłaszali Wójtowi: radni Gminy Mykanów, Komendant Miejski Policji w Częstochowie, oraz Starosta Częstochowski.

(dowód, akta kontroli str. 50÷51, 114 oraz strona Internetowa www.mykanow.pl)

3.4. Wypłata odszkodowań uczestnikom ruchu drogowego

W badanym okresie Gmina nie posiadała polis ubezpieczeniowych od ryzyka szkód w pojazdach samochodowych spowodowanych złym stanem dróg lub oznakowaniem.

(dowód, akta kontroli str. 27÷28)

W latach tych z tytułu szkód powstałych w związku ze złym stanem nawierzchni dróg, Gmina wypłaciła dwa odszkodowania w łącznej kwocie 4.880zł (4.700 zł w 2011 r. i 180 zł w 2013 r.). Uszkodzone miejsca w nawierzchniach dróg, będące przyczyną wypłaty odszkodowań, zostały naprawione.

(dowód, akta kontroli str. 144-150)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie nadzoru nad oznakowaniem zarządzanych dróg stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wójt nie zapewnił w latach 2011 - 2013 (I półrocze) przeprowadzenia udokumentowanych kontroli zarządzanych dróg o których mowa w art. 20 pkt. 10 ustawy o drogach. Zgodnie z tym przepisem do zarządcy dróg należy przeprowadzanie okresowych kontroli stanu dróg i drogowych obiektów inżynierskich, ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na stan bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym weryfikacja cech i wskazanie usterek, które wymagają prac konserwacyjnych lub naprawczych ze względu na bezpieczeństwo ruchu drogowego.

Wójt wyjaśnił, że kontrola stanu dróg dokonywana jest podczas bieżących objazdów prowadzonych przez Inspektora M.K., a jej wyniki są wykorzystywane w pracy Referatu GK. Wójt stwierdził również, że przez niedopatrzenie ww. inspektora nie prowadzono dziennika objazdu dróg, w którym dokumentowane winny być takie kontrole.

Zdaniem NIK, stwierdzone w toku przeprowadzonych oględzin dróg nieprawidłowości w ich oznakowaniu (przedstawione wcześniej w wystąpieniu), a zwłaszcza stwierdzone przypadki występowania samych słupków bez tarcz znaków, nie pozwalają na uwzględnienie ww. wyjaśnień Wójta.

(dowód, akta kontroli str. 68)

2. W Gminie zaniechano wymaganych art. 62 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 ustawy Prawa budowlanego okresowych kontroli dróg gminnych oraz wymaganych art. 62 ust.1 pkt 2 okresowych kontroli obiektów mostowych znajdujących się w ciągach tych dróg. Zgodnie z ww. przepisami obiekty budowlane powinny być w czasie użytkowania poddawane przez właściciela lub zarządcę kontroli okresowej, co najmniej: raz w roku (polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego: elementów budowli i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu, instalacji i urządzeń służących ochronie środowiska) oraz raz na 5 lat, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu budowlanego oraz jego otoczenia.

Osobą odpowiedzialną za powyższe nieprawidłowości jest Wójt będący zarządcą dróg gminnych, który wyjaśnił, że nie zlecano przeprowadzenia wymaganych ustawą Prawo budowlane kontroli dróg i obiektów mostowych osobom z uprawnieniami, z powodu ograniczonych środków finansowych Gminy.

(dowód, akta kontroli str. 69-70)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że brak właściwego nadzoru nad stanem zarządzanych dróg i ich oznakowania oraz brak prawidłowej reakcji na występujące nieprawidłowości w tym zakresie, mający miejsce w sytuacji wzrostu świadomości uczestników ruchu w zakresie odpowiedzialności zarządcy dróg za zły ich stan, stwarza zagrożenie ponoszenia przez Urząd wyższych kosztów z tytułu wypłacanych odszkodowań.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK wnosi o:

1. Przeprowadzanie kontroli okresowych stanu wszystkich zarządzanych dróg gminnych, w tym ich oznakowania, wymaganych ustawą o drogach oraz kontroli okresowych, wymaganych ustawą Prawo budowlane.
2. Zaktualizowanie zaprowadzonej ewidencji dróg gminnych, a także podjęcie działań organizacyjnych, które zapewnią prawidłowe bieżące uzupełnianie ksiąg dróg i prowadzenie dziennika objazdu dróg.
3. Dokonanie wymiany znaków pionowych na drogach gminnych niespełniających wymogów rozporządzenia z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków drogowych oraz przeprowadzenie niezbędnych napraw znaków pionowych stosowanych na drogach niezgodnie z warunkami technicznymi ustalonymi w ww. przepisach.
4. Podjęcie działań w celu weryfikacji prawidłowości oznakowania na odcinkach dróg obejmujących łuki poziome, niebezpieczne zakręty i skrzyżowania.
5. Wprowadzanie nowego oznakowania dróg gminnych wyłącznie w oparciu o projekty organizacji ruchu zatwierdzone przez organ zarządzający ruchem na drogach.
6. Zapewnienie stosowania przyjętych rozwiązań kontroli zarządczej w sposób umożliwiający prawidłowe wykonywanie zadań i obowiązków zarządzania drogami gminnymi, w tym wzmożenie nadzoru nad komórkami i pracownikami, którym powierzono ich realizację.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 10 października 2013 r.

Kontroler
Ryszard Pucek
Gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Dyrektor

Piotr Miklis

.....